

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **B. K.**, bývajúcej v L., proti žalovanej **POHOTOVOŠŤ, s.r.o.**, so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, zastúpenej advokátskou kanceláriou Werner & Co, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Stromová ul. č. 54/A, za účasti vedľajšieho účastníka na strane žalobkyne **Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS**, so sídlom v Prešove, Námestie legionárov č. 5, **o určenie, že zmluva o úvere je neplatná a iné**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 15 C 89/2011, o dovolaní žalovanej proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. októbra 2013 sp.zn. 6 Co 579/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením z 25. júna 2013 č.k. 15 C 89/2011-117 konanie zastavil. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Súd prvého stupňa z obsahu spisu zistil, že Stály rozhodcovský súd rozhodnutím z 12. septembra 2011 č. SR 08680/11 právoplatne uložil žalobkyni (v rozhodcovskom konaní mala postavenie žalovanej) povinnosť zaplatiť žalobcovi 1 085,01 eur s prísl. z titulu zmluvy o úvere č. 807500129 z 22. apríla 2010. Neplatnosť tejto zmluvy bola predmetom konania v prejednávanej veci. Vzhľadom na to súd prvého stupňa konanie zastavil z dôvodu, že konaniu vo veci bráni neodstrániteľný nedostatok podmienky konania, a to prekážka veci právoplatne rozhodnutej (§ 159 ods. 3 O.s.p.). O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Bratislave uznesením z 29. októbra 2013 sp.zn. 6 Co 579/2013 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie

konanie. V odôvodnení uviedol, že sa nestotožňuje s uznesením súdu prvého stupňa, nakoľko predmetný rozhodcovský rozsudok mohol nadobudnúť právoplatnosť iba za predpokladu, že bola daná právomoc rozhodcovského súdu pre jeho vydanie, teda za predpokladu, že bola uzavretá rozhodcovská zmluva medzi žalobkyňou a žalovanou, a to buď vo forme osobitnej zmluvy alebo vo forme rozhodcovskej doložky [§ 3, § 4 zák. č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní (ďalej len „zákon č. 244/2002 Z.z.“)]. Poznamenal, že skutočnosť, že účastník rozhodcovského konania v rozhodcovskom konaní prípadne nenamietal neexistenciu rozhodcovskej zmluvy, prevzal rozhodcovský rozsudok a nevyužil možnosť domáhať sa zrušenia rozhodcovského rozsudku žalobou podanou na príslušnom súde, je v tomto prípade irelevantná. Konštatoval, že vzhľadom na to by záver súdu prvého stupňa o tom, že konaniu v prejednávanej veci bráni prekážka právoplatne rozhodnutej veci (*res iudicata*), obstál iba za predpokladu, že rozhodcovská doložka, na základe ktorej vydal rozhodcovský súd predmetný rozhodcovský rozsudok, nie je neprijateľnou zmluvnou podmienkou, resp. že rozhodcovská doložka je platná. Ak by bola rozhodcovská doložka neplatná, rozhodcovský súd by nemal právomoc na vydanie rozhodcovského rozsudku. Tento rozhodcovský rozsudok by v takom prípade bol tzv. *paaktom*, ktorý by nemohol založiť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Z týchto dôvodov odvolací súd zrušil podľa § 221 ods. 1 písm. h/ O.s.p. napadnuté uznesenie a podľa ods. 2 tohto ustanovenia vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podala žalovaná dovolanie. Namietala, že v konaní došlo k vadám podľa § 237 písm. a/, d/ a f/ O.s.p. (t.j. sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, a že účastníkom konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom). Nesúhlasila so záverom odvolacieho súdu a zotrvala na názore, že rozhodcovské rozhodnutie predstavuje pre predmetnú právnu vec s ohľadom na § 35 zákona č. 244/2002 Z.z. a podľa § 159 ods. 3 O.s.p. prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Poznamenala, že žiadne ustanovenie O.s.p. neposkytuje všeobecnému súdu zákonnú oporu v možnosti preskúmať rozhodcovskú doložku zakladajúcu právomoc rozhodcovského súdu v prípade, ak už rozhodcovský súd právoplatne skôr rozhodol vo veci. Uviedla, že nároky žalobkyne vznesené v tomto konaní už boli právoplatne rozsúdené v rozhodcovskom konaní, v ktorom bola nečinná, pričom ani ostatné procesné prostriedky žalobkyňa nevyužila a tak si sama spôsobila súčasnú procesnú situáciu. Odňatie možnosti konať pred súdom videla v tom, že odvolací súd nedostatočným spôsobom odôvodnil svoje rozhodnutie a žiadnym spôsobom

sa nevysporiadal s jej argumentmi uvedenými vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne. Z týchto dôvodov žiadala, aby dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil a veci mu vrátil na ďalšie konanie.

Žalobkyňa sa k dovolaniu žalovanej písomne nevyjadrila.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorá je zastúpená v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti takému rozhodnutiu odvolacieho súdu, proti ktorému je tento opravný prostriedok prípustný a zistil, že tomu tak nie je.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.). V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti uzneseniu. Pokiaľ bolo napadnuté rozhodnutie vydané v tejto procesnej forme, je dovolanie proti nemu prípustné, ak je napadnuté zmeňujúce uznesenie (§ 239 ods. 1 O.s.p.) alebo potvrdzujúce uznesenie, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa ak a/ odvolací súd v ňom vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide po právnej stránke o rozhodnutie zásadného významu, alebo ak b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, alebo c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 O.s.p.).

Žalovaná napadla uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bolo zrušené uznesenie súdu prvého stupňa a vec vrátená prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Takéto uznesenie nevykazuje znaky niektorého z vyššie uvedených uznesení, a preto prípustnosť dovolania z § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Prípustnosť dovolania žalovanej by v preskúmvanej veci prichádzala do úvahy, len ak by v konaní došlo k niektorej z procesných väd taxatívne vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh

na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Oprávnená procesné vady konania v zmysle § 237 písm. b/, c/, e/ a g/ O.s.p. netvrdila a existencia týchto vád nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť jej dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania odôvodňovala v prvom rade tým, že v danom prípade sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov (§ 237 písm. a/ O.s.p.).

Právomoc súdu je upravená v ustanovení § 7 a § 8 Občianskeho súdneho poriadku. Nedostatok právomoci súdu sa považuje za neodstrániteľnú podmienku konania, ktorá má ten dôsledok, že súd nemôže vydať rozhodnutie vo veci samej, ale musí konanie zastaviť a vec postúpiť inému orgánu. Prípustnosť dovolania z dôvodu nedostatku právomoci súdu je daná, ak súd rozhodol vo veci, o ktorej mal rozhodnúť iný orgán.

V občianskom súdnom konaní súdy prejednávajú a rozhodujú spory a iné právne veci, ktoré vyplývajú z občianskoprávných, pracovných, rodinných, obchodných a hospodárskych vzťahov, pokiaľ ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú o nich iné orgány (§ 7 ods. 1 O.s.p.). V občianskom súdnom konaní súdy preskúmajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy (viď bližšie § 7 ods. 2 O.s.p.). Iné veci prejednávajú a rozhodujú súdy v občianskom súdnom konaní, len ak to ustanovuje zákon (§ 7 ods. 3 O.s.p.).

Žalovaná ale nedostatok právomoci súdu nevyvodzuje z toho, že by súd rozhodol vo veci, o ktorej mal rozhodnúť iný orgán, ale z tvrdenia, že neexistuje žiadne ustanovenie O.s.p. umožňujúce preskúmať či už hmotnoprávne alebo procesne skoršie rozhodnutie rozhodcovského súdu v novom súdnom konaní v práve nachádzajúcej fáze.

K tejto námietke dovolací súd iba stručne poznamenáva, že predmetom preskúmaného konania bol návrh na určenie neplatnosti zmluvy o úvere. Rozhodovanie v tejto veci nepochybne patrí do právomoci súdu (zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka).

Žalovaná za dôvod zakladajúci prípustnosť jej dovolania označila procesnú vadu konania uvedenú v § 237 písm. d/ O.s.p.

Prekážka rozsúdenej veci (res iudicata) patrí k procesným podmienkam a jej existencia (zistenie) v každom štádiu konania musí viesť k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva vtedy, ak má byť v novom konaní prejednaná tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb.

Žalovaná v dovolaní poukázala na rozsiahlu slovenskú judikatúru aj na judikát R 110/2003, v zmysle ktorého právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie vytvára z hľadiska identity predmetu konania prekážku veci rozsúdenej (§ 159 ods. 3 O.s.p.) pre konanie o žalobe na určenie, či tu právo alebo právny vzťah je alebo nie je, vychádzajúcej z rovnakého skutkového základu. Právoplatný rozsudok o žalobe na plnenie totiž v sebe zahŕňa (či už výslovne alebo mlčky) kladné alebo záporné riešenie otázky (ne)existencie práva alebo právneho vzťahu, ktorá by mala byť riešená určovacou žalobou a vychádza teda z rovnakého skutkového základu ako žaloba určovacia.

Pre účely preskúmvanej veci je potrebné poukázať na ustanovenie § 35 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní, v zmysle ktorého doručený rozhodcovský rozsudok, ktorý už nemožno preskúmať podľa § 37 tohto zákona, má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky, ako právoplatný rozsudok súdu.

K tomu, že právoplatný rozhodcovský rozsudok má rovnaké účinky ako rozsudok všeobecného súdu, sa už najvyšší súd vyjadril aj v dovolateľkou spomínanom uznesení z 13. októbra 2011 sp.zn. 3 Cdo 146/2011 (R 46/2012). V tomto uznesení, i keď pre účely exekučného konania, konštatoval, že súd je povinný nakladať s takýmto rozsudkom rovnako ako s rozsudkom všeobecného súdu, lebo inak by porušil zásadu rovnocennosti a neprípustne by uplatnil rozdielny procesný postup v prípade, ak sa uplatňuje právo na základe rozsudku vydaného všeobecným súdom a iný prístup, ak sa uplatňuje právo na základe rozsudku vydaného v rozhodcovskom konaní. Tento právny záver je opodstatnený nielen v exekučnom konaní, ale v každom občianskom súdnom konaní. To znamená, že aj rozhodcovský rozsudok ukladajúci povinnosť niečo plniť podľa spotrebiteľskej zmluvy môže predstavovať prekážku veci rozsúdenej pre občianske súdne konanie, v ktorom sa žalobca domáha určenia, že spotrebiteľská zmluva je neplatná. Je však potrebné osobitne zdôrazniť, že tento právny záver je opodstatnený len vtedy, ak bol rozhodcovský rozsudok vydaný na základe platne uzavretej rozhodcovskej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky – iba platná rozhodcovská doložka alebo

rozhodcovská zmluva totiž zakladá oprávnenie rozhodcovského súdu prejednať a rozhodnúť spor medzi dodávateľom a spotrebiteľom.

Najvyšší súd v už spomenutom judikáte R 46/2011 konštatoval, že oprávnenie (exekučného) súdu skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej doložky, nevedie k posudzovaniu vecnej správnosti rozsudku rozhodcovského súdu, súvisí však s potrebou vyriešiť otázku, či a aké právne účinky má vydaný rozhodcovský rozsudok. Pri posudzovaní, či v občianskom súdnom konaní predložený rozhodcovský rozsudok má pre účastníkov rozhodcovského konania rovnaké účinky, ako právoplatný rozsudok súdu (viď § 35 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní), môže súd pristúpiť k riešeniu otázky platnosti rozhodcovskej doložky alebo zmluvy nielen v exekučnom konaní (napríklad v súvislosti s posudzovaním, či rozhodcovský rozsudok je alebo nie je vykonateľný exekučný titul), ale aj v iných konaniach (napríklad pri riešení otázky, či vydaný rozhodcovský rozsudok zakladá pre občianske súdne konanie prekážku *res iudicata*).

Ak je rozhodcovská doložka (zmluva) absolútne neplatná, treba mať na zreteli, že jej absolútna neplatnosť (*negotium nullum*) nastáva bez ďalšieho priamo zo zákona (*ex lege*), v dôsledku čoho sa na takúto doložku (zmluvu) hľadí tak, ako keby nebola nikdy urobená. Na dôvod zakladajúci absolútnu neplatnosť (každého) právneho úkonu musí súd vždy prihliadnuť, a to aj bez návrhu (*ex officio*).

So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že žalovaná neopodstatnene namieta, že v konaní pred súdmi nižších stupňov došlo k procesnej vade uvedenej v § 237 písm. d/ O.s.p.

Dovolateľka namietala, že v konaní pred odvolacím súdom jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), pretože odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, odvolací súd sa nevysporiadal s jej argumentáciou uvedenou vo vyjadrení žalovanej k odvolaniu žalobkyne .

To, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu, vyplýva z ustálenej judikatúry ESLP. Judikatúra tohto súdu však nevyžaduje, aby na **každý argument strany**, aj na taký, ktorý je pre rozhodnutie bezvýznamný, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Ruiz Torija c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-A, str. 12, § 29, Hiro Balani

c/a Španielsko z 9. decembra 1994, Séria A, č. 303-B, Georgiadis c/a Grécko z 29. mája 1997, Higgins c/a Francúzsko z 19. februára 1998).

Súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t.j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu (IV. ÚS 115/03).

Podľa ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov a ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.

Podľa § 167 ods. 2 O.s.p. ak nie je ďalej ustanovené inak, použijú sa na uznesenie primerane ustanovenia o rozsudku.

Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí mať náležitosti uvedené v § 157 ods. 2 O.s.p. (§ 167 ods. 2, § 211 O.s.p.). Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia musí vysporiadať **so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami** a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne zábery. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť zároveň aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní.

Po preskúmaní veci dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré uznesenie súdu prvého stupňa zrušil. Jeho rozhodnutie nemožno považovať za svojvoľné, zjavne neodôvodnené, resp. ústavne nekonformné, pretože odvolací súd sa pri výklade a aplikácii zákonných predpisov neodchýlil od znenia príslušných ustanovení a nepoprel ich účel a význam. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalovanej.

Na základe uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že pri prejednávaní veci odvolací súd nepochybil, jeho rozhodnutie ani jeho konanie, ktoré vydaniu rozhodnutia predchádzalo, nevykazuje také procesné pochybenia, ktoré by boli spôsobilé založiť vadu podľa § 237 písm. f/ O.s.p. Možno preto uzavrieť, že postupom odvolacieho súdu dovolateľke nebola odňatá možnosť konať pred súdom. Zrušením rozhodnutia súdu prvého stupňa a vrátením mu veci na ďalšie konanie sa vracia vec do štádia súdneho konania v prvom stupni, čím sa dovolateľke otvára možnosť v pokračujúcom konaní (pred súdom prvého stupňa) uplatniť všetky svoje procesné práva.

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovanej nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešnej žalobkyni vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalovanej, ktorá úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešnej žalobkyni nepriznal dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania, lebo nepodala návrh na ich priznanie (§ 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 O.s.p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. augusta 2015

**JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu**

Za správnosť vyhotovenia: Dagmar Falbová

